

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ЮНАЦТВА
ІМ. В.В.МАЯКОВСЬКОГО

ДО ДНЯ ПАМ'ЯТІ

ГЕРОІВ КРУТ

онлайн-виставка

Роки нестримною ходою продовжують свій рух, усе далі й далі відкидаючи нас у часі від подій початку ХХ сторіччя, коли у полум'ї революції народжувалась Українська Народна Республіка. Народжувалась, щоб усього лиш на коротку мить посіяти в серцях справжніх українців надію на відродження колишньої величі козацької Гетьманщини, вчинити відчайдушну спробу продемонструвати світові, що Україна є самостійною державою.

А починалося все...

Сьомого листопада Центральна Рада проголосила незалежність УНР.

Проголошення суверенної Української Народної Республіки викликало значний міжнародний резонанс. Її визнали:

🇺🇦 у 1918 році: Великобританія, США, Румунія, Франція, Німеччина, Болгарія, Ірак, Японія, Австро-Угорщина, Данія, Китай, Польща, Туреччина, Швеція, Португалія, Греція, Норвегія, Іспанія, Фінляндія, Швейцарія та інші;

🇺🇦 у 1919 році: Ватикан, Угорщина, Чехословаччина, Голландія, Італія та інші крім Радянської Росії.

Неоголошена війна Радянської Росії проти УНР розпочалася в середині грудня 1917 року, а з проголошенням Центральною Радою України у Четвертому універсалі незалежності Української Народної Республіки, 22 січня 1918 року країна опинилася у фактичному стані війни з більшовицькою Росією.

Напевне УНР не була ідеальним державним утворенням. Надто мало часу було відведено для того, щоб вона скористалася з унікальної можливості, яку отримала внаслідок революції у Росії. Але насамперед вона не була ідеалом тому, що історія демонструє нам — ідеальної держави не існує як такої. Тож завжди той чи інший народ, утворюючи інститут державної влади, припускається помилок, які потім доводиться долати за допомогою титанічних зусиль.

Не уникали таких помилок і творці Української Народної Республіки. Надто мало досвіду державотворення було у тих людей. Надто грандіозним було завдання поновити українську державність, зруйновану Російською імперією ще у XVIII сторіччі. Будувати завжди безмірно важче, значно легше руйнувати й осуджувати.

У Четвертому Універсалі уряд УНР закликав до боротьби з більшовицькими військами — а вже 5 січня 1918 року на зборах студентів молодших курсів Київського університету св. Володимира і Українського народного університету було ухвалено створення студентського куреня Січових Стрільців. Незабаром з'явилося у київських газетах звернення до українського студентства.

Звернення до « До українського студентства»:

(«Нова Рада» з 11 січня 1918 р.)

«Прийшов грізний час для нашої Батьківщини. Як чорна гайворонь, обсіла нашу Україну російсько-«більшевицька» грабіжницька орда, котра майже щодня робила у нас нові захвати, і Україна, одрізана звідусіль, може врешті опинитись в дуже скрутному стані. В цей час Українська фракція центру Університету св. Володимира кличе студентів-українців усіх вищих шкіл негайно прийти на підмогу своєму краю і народові, одностайно ставши під прапор борців за волю України проти напасників, які хочуть придушити все, що здобуто нами довгою, тяжкою героїчною працею.

У середині січня 1918 р. петроградський Раднарком розгорнув повномасштабний військовий наступ проти Української Народної Республіки. Зайнявши Полтаву, на захід просувалися радянські загони під командуванням М. Муравйова, а з Гомеля наступав на Бахмач "революційний" відділ Р. Берзіна. Нечисленні війська Центральної Ради чинили слабкий опір агресорові.

28 січня обидві радянські колони з'єдналися на вузловій залізничній станції Бахмач. Українські частини без бою відступили до ст. Крути. Муравйов розпочав підготовку до наступу на Київ уздовж залізниці Бахмач – Ніжин – Дарниця. Загальне командування операціями проти Центральної Ради залишилося в руках М. Муравйова.

1-а Революційна армія (командувач – П. Єгоров)
відділи петроградських, московських і тверських
червоногвардійців (разом 1 500 бійців), бронепотяг

2-а Революційна армія
(командувач – Р.Березін)
3 500 вояків, 400 моряків, 12 гармат

На мітингу в Бахмачі М.Муравйов закликав своїх бійців: "Наше бойове завдання – взяти Київ... Жаліти київських мешканців нема чого, вони терпіли гайдамаків – нехай знають нас і одержать відплату. Жодного жалю до них! Кров'ю заплатять вони нам. Якщо треба, то каменя на камені не залишимо".

УЧАСНИКИ БОЮ ПІД КРУТАМИ

Київські студенти та гімназисти, прагнучи захистити молоду Українську державу, організували Курінь січових стрільців, щоб дати гідну відсіч загарбникам.

Курінь, що налічував 300 душ, складався із студентів Українського народного університету, Університету Святого Володимира та учнів старших класів Української Кирило-Мефодіївської гімназії.

Юні захисники, які пройшли лише семиденну військову підготовку, без сумнівів і вагань сміло пішли вперед проти страшної російської армії на станцію Крути, що була розташована по залізничній лінії Москва-Бахмач – Київ.

Сотня бійців Студентського куреня, на чолі з сотником Андрієм Омельченком, зайняла оборону обабіч залізничної колії поблизу станції Крути. Інша студентська сотня почала рити окопи вздовж залізничної колії і споруджувати земні укріплення. Насправді легендарний бій відбувся не 29, а 30 січня 1918 року на залізничній станції Крути під селищем Крути та поблизу села

Пам'ятне, за 130 кілометрів на північний схід від Києва.. П'ять годин безперестанку студентський курінь стримував наступ червоних, втрачаючи молоді життя, під градом куль і гранат. Атаковані вогнепальною зброєю і ворожим бронепоездом, гімназисти продовжували відстоювати свою свободу. Чи боялися вони? Мабуть. Те, що вони робили, було божевіллям, але ж молоді герої боролися далі й далі.

Московські солдати без жалю багнетами проколювали юначі груди, прикладами рушниць розбивали голови, добивали поранених – розповідали очевидці тих трагічних подій.

Коли близько 17-ої години зібралися усі українські підрозділи, з'ясувалося, що не вистачає однієї чоти студентів, що стояла найближче до станції: у сум'ятті бою в полон потрапив розвідувальний звід (близько 30 осіб). За свідченнями очевидців, над 27-ма студентами спочатку знущалися, а потім розстріляли. Учень 7-го класу Григорій Пипський зі Старосамбірщини перед розстрілом перший почав співати «Ще не вмерла Україна», і решта студентів підтримали спів.

Після жорстокої розправи місцевим жителям деякий час забороняли ховати тіла загиблих.

Декілька бійців, яким вдалося врятуватись, не втекли від біди подалі, а вночі розібрали залізничну колію і хоч на кілька днів, але затримати наступ червоної гвардії.

Загинули патріоти рідної землі, зовсім молоді люди... Можливо, хтось із них міг стати великим діячем, архітектором, драматургом, але не судилося...

У лютому місяці 1918 року армія більшовиків захопила Київ. Лише після звільнення столиці і повернення уряду УНР стали розшукувати тіла загиблих під Крутами юних патріотів.

За рішенням Центральної Ради від 19 березня 1918 року полеглих героїв перепоховали на Аскольдовій могилі у Києві.

Церемонія розпочалася о 2 годині дня на вокзалі, де зустріти тіла померлих зібралися студенти, родичі померлих, політики, військові, духовенство, представники просвітницьких організацій. Київським єпископом Никодимом була відслужена заупокійна.

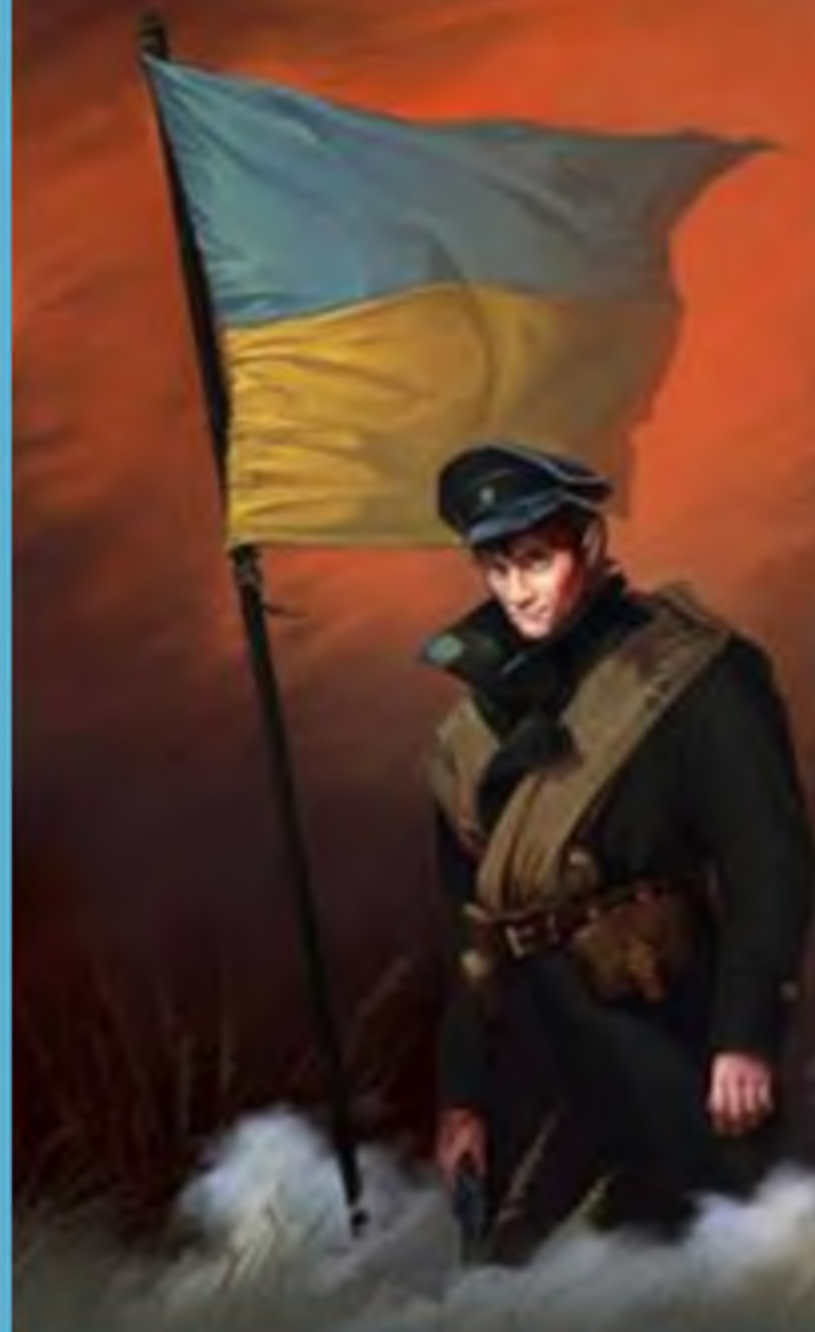
«Ще юнаки, ще майже діти,
А навкруги і смерть, і кров.
«На порох стерти, перебити!»
– Іде на Київ Муравйов.
Полків його не зупинити,
Та рано тішаться кати:
Коли стають до зброї діти,
Народ цей – не перемогти!»

Луків Микола "Крути"

КРУТИ – БІЙ ЗА МАЙБУТНЄ!

Україна стала можливою
завдяки армії

29 СІЧНЯ 1918 РОКУ

біля станції Крути
на залізничній
ділянці Ніжин – Бахмач

 130 км
від Києва

 6 годин
тривав бій

Знищено колії та мости,
щоб перешкодити наступу

на **4** дні
зупинено агресора

ЧЕРВОНА ГВАРДІЯ

Міхаїл Муравйов

VS

ПІДРОЗДІЛИ АРМІЇ УНР

Аверкій Гончаренко

4800
бійців

- I Революційна «армія» Павла Єгорова
- II Революційна «армія» Рейнгольда Берзіна

300
загиблих

520
осіб

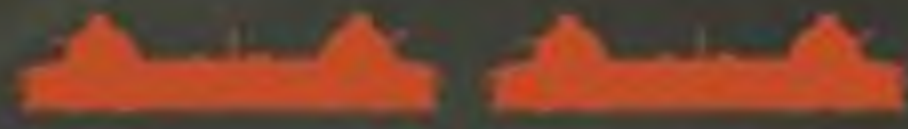
- Загін Вільного козацтва Армії УНР
- Офіцери і юнаки 1-ї Української військової школи
- Помічний курінь Січових стрільців

70-100
загиблих

кулемети

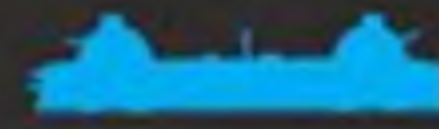
бронепотяги

2

кулеметів

16

бронепотяг

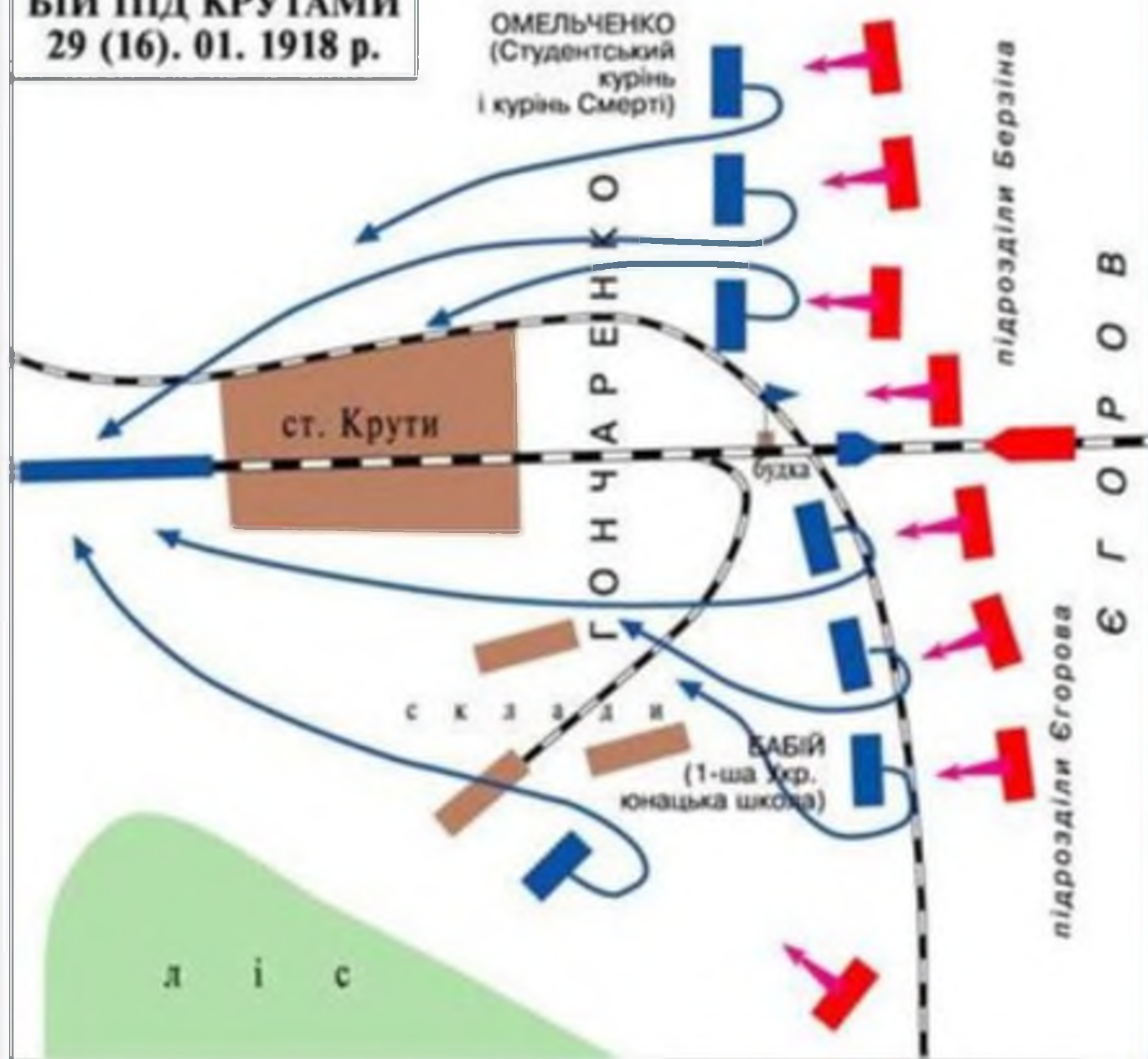
1

бойовий потяг

1

БІЙ ПІД КРУТАМИ
29 (16). 01. 1918 р.

Війська УНР

Більшовицькі війська

Можна виокремити такі особливості битви під Крутами, які виділили її з-поміж інших військових конфліктів того часу та звернули увагу громадськості на неї:

- участь у битві студентів, які не мали попереднього військового досвіду (116 бійців Студентської сотні),
- величезна чисельна перевага більшовицького війська (500-600 воїнів під командуванням А. Гончаренка і до 6 тисяч воїнів під командуванням М. Муравйова),
- великі втрати української сторони, а також те, що війська Муравйова все-таки вдалось затримати і виграти час для підписання Брестської угоди

ГЕРОЇЧНИЙ БІЙ ПІД КРУТАМИ ТА ПРИДУШЕННЯ ЗАКОЛОТУ В КИЄВІ
ДАЛИ ЗМОГУ ЦЕНТРАЛЬНІЙ РАДІ ВИГРАТИ ЧАС І ПІДПИСАТИ

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ МИРНИЙ ДОГОВІР (9 ЛЮТОГО 1918 р.)

УКРАЇНСЬКА
НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

НІМЕЧЧИНА

АВСТРО-
УГОРЩИНА

ТУРЕЧЧИНА

БОЛГАРІЯ

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

1

УНР визнана незалежною державою

2

Вихід України з Першої світової війни

3

Визначався західний кордон України

4

Взаємна відмова від репарацій

5

Німеччина й Австро-Угорщина погодилися надати військову допомогу УНР – до кінця квітня вся територія України була звільнена від більшовиків

Успіхи української дипломатії призвели до фактичного визнання незалежності УНР з боку Радянської Росії у Брестському мирному договорі (3 березня 1918 р.)

Росія зобов'язується негайно укласти мир з УНР і визнати мирний договір між цією державою та... Четверним союзом. Територія України негайно очищається від російських військ і... Червоної гвардії. Росія припиняє всіляку агітацію або пропаганду проти уряду... УНР.

Л. Троцький Лев Троцький

19 березня 1918 р. 28 загиблих крутян перепоховані на Аскольдовій могилі у Києві

Бій, що відбувся наприкінці січня 1918 року, дав поштовх до національного пробудження українців, усвідомлення нашого права жити на рідній землі та святого обов'язку — боронити її. Ця героїчна подія залишила свій відбиток не лише в пам'яті та історії нашого народу, а й у літературі.

Героїка трагедії Крут — Київ: ПП Сергійчук М. І., 2008р. — 488 с.

У спогадах учасників студентського бою під Крутами 29 січня 1918 року, роздумах сучасників, поетичним і публіцистичним словом на тлі для нас трагічних суспільно-політичних і військових подій осмислюється героїка подвигу юнаків в ім'я України.

Видання, матеріали якого подаються, як правило, в оригіналі, друковані раніше тільки в еміграції й часто без повних імен авторів, розраховане на українську молодь і всіх тих, хто цікавиться історією національно-визвольної боротьби нашого народу в 1917—1921 роках.

Сорока Ю.В. Бій під Крутами / Ю.В.Сорока.- К.: Золоті ворота, 2013. - 120с.

У книзі мова піде про знаменитий за своєю трагічністю і героїзмом бій під Крутами.

29 січня 1918 року поблизу селища Крути на відстані 130 км від Києва відбувся жорстокий, нерівний бій між чотиритисячним військом більшовиків та трьомастами українськими юнкерами, студентами і гімназистами, що обороняли підступи до Києва. Більшість юнаків не мали ніякої військової підготовки, були погано озброєні, але стояли на смерть, захищаючи свободу молоді Української держави. Героїчна українська молодь відбила кілька атак, під час яких зазнала значних втрат.

... and chestnuts; the dogs rolled among
scattered after them as they fluttered

65.8(42)к9611
У
КРАЇНЬСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ
1917–1921

ПОДВИГ ГЕРОЇВ КРУТ

Українська революція 1917–1921 рр.:Подвиг героїв Крут. Матеріали наукових читань (24січня 2008 р.) / Відпов. ред.:В, Ф. Верстюк – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2008. –176 с.

Збірник уміщує матеріали наукових читань «Українська революція 1917–1921 рр. Статті присвячені проголошенню незалежності Української Народної Республіки, битві під Крутами, відображенню цих подій в історичній пам'яті українців та іншим подіям Української революції 1917–1921 років.

КРУТИ: ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇВ КРУТ / Упор. Зінкевич О., Зінкевич Н. – К.: "СМОЛОСКИП", 2011. – 64 с.

29 січня 1918 року відбулася надзвичайно трагічна подія в українській історії – бій під Крутами. Уряд УНР, опинившись без війська, кинув на протистояння з російською армією, що йшла на Київ, кілька сотень погано озброєних українських студентів та гімназистів. Майже всі вони полягли у невному бою.

До брошури "Крути" входять декілька матеріалів, що розкривають історичний перебіг бою під Крутами: статті про значення Крутів в українській історії, частковий список Крутянців, а також поезії, їм присвячені.

Брошура призначена, в першу чергу, для відвідувачів Меморіального комплексу "Пам'яті героїв Крут".

Крути 1918: роман / Костянтин Тур-Коновалов. – Харків: Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля, 2019. – 224с.:кольор. вкл.

Драматична історія про героїзм українських юнаків, заснована на реальних подіях. Вони хотіли кохати та жити, але взяли до рук зброю та стали на захист Батьківщини.

Січень 1918 року видався холодним. До Київа наближаються більшовицькі загони. Сини генерала контррозвідки УНР Андрій та Олекса до нестями закохані в інститутку Софію, але обидва повинні стати на захист молоді держави та рідного міста. Несподівано спалахує повстання на заводі «Арсенал», і на боротьбу із заколотниками направляють усе боєздатне військо. Супроти численної армії Муравйова на станції Крути лишаються тільки необстріляні студенти і юнкери, серед яких і Андрій. Сто років тому, як і сьогодні, без страху та сумнівів вони приймуть бій за найдорожче...

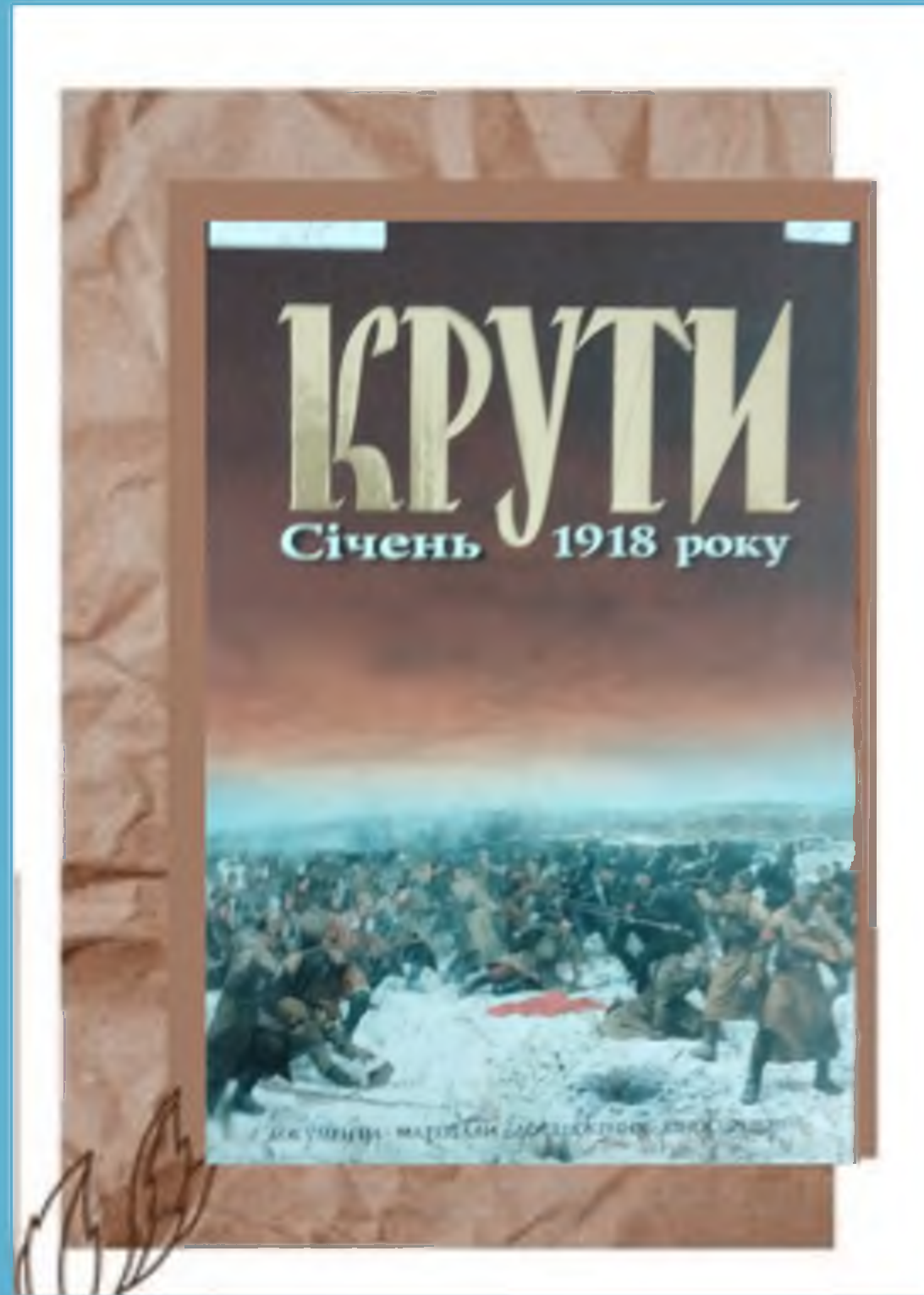

Українська революція 1917–1921 років в ілюстраціях / упоряд. О. Кучерук. – Київ: Парлам. вид-во, 2019. – 200 с. : іл.

У виданні зібрано ілюстрації, які відтворюють розвиток і події Української революції 1917–1921 років, історію УНР доби Центральної Ради і Директорії, важливі миті життя Української Держави та Західноукраїнської Народної Республіки. До кожної фотографії подано тексти з тогочасної преси, документів, спогадів.

Пропонована книга є гарним путівником по історії державотворення і боротьби за самостійну, соборну, демократичну державу українського народу.

Крути. Січень 1918 року: док., матеріали, дослідження, кіносценарій / іст.-культурол. т-во "Герої Крут", упоряд. Я.Гаврилюк. - К.: Вид. центр "Просвіта", 2008. - 840с.:іл.

До книги увійшли невідомі і маловідомі документи, матеріали, свідчення, спогади учасників бою під Крутами 29 січня 1918 року. Зміст архівних матеріалів підсилюють статті і виступи С.Єфремова, Д.Дорошенка, М.Грушевського, Є.Маланюка та інших видатних особистостей доби Української революції 1917– 1921рр. Збірник упорядковано у хронологічному порядку, починаючи з кінця 1917р. по 2008р. Завершує видання кіносценарій "Крути".

„Стримайте ж ваші сльози, які котяться: ці
юнаки поклали свої голови за визволення
Вітчизни, і Вітчизна збереже про них вдячну
пам'ять на віки вічні”,

Президент УНР Михайло Грушевський

